

Justis- og beredskapsdepartementet

Plan for en styrket påtalemyndighet og bedre etterforskning

Plan

Plan for en styrket påtalemyndighet og bedre etterforsking

Innhold

Plan for en styrket påtalemyndighet og bedre etterforsking.....	1
Del 1: Formål og bakgrunn	2
1 Løft av straffesaksbehandlingen.....	2
2 Bakgrunn og utfordringsbilde.....	3
2.1 Reformer, rapporter og analyser	3
2.2 Negativ utvikling av oppklaringsprosent.....	4
2.3 Endringer i samfunn, kriminalitet og krav til etterforsking	6
2.4 Oppsummering – problemstillinger	7
3 Ansvarfordeling og samhandling mellom Politidirektoratet og riksadvokaten.....	7
Del 2: Oversikt over regjeringens tiltak.....	9
4 Analyse av årsakene til negativ utvikling av oppklaringsprosent	9
5 Styrket fagledelse fra Den høyere påtalemyndighet.....	10
5.1 Generelt: Styrket kapasitet til fagledelse	10
5.2 Mer utvikling av normer for politiets straffesaksarbeid	10
5.3 Systematisk kompetanseheving	11
5.4 Styrket tilsynsvirksomhet og resultatoppfølging.....	12
6 Styrking av politiets etterforskningsressurser.....	13
6.1 Innledning.....	13
6.2 Bedre etterforskningskapasitet i politidistriktene generelt.....	14
6.3 Styrket satsing på økonomisk kriminalitet.....	14
6.4 Vold i nære relasjoner: Etablering av RISK-modellen i flere politidistrikt.....	15
6.5 Styrking av innsatsen mot internettrelaterte overgrep mot barn og unge.....	16
6.6 Kriminelle nettverk og gjengkriminalitet	17
7 Kompetanseheving og utdanning	18
7.1 Kompetanseheving ved Politihøgskolen	18

7.2	Særsilt utdanningsløp innen etterforsking.....	18
8	Høyne status for etterforsningsfaget i politiet	19
9	Andre mulige tiltak	20

Del 1: Formål og bakgrunn

1 Løft av straffesaksbehandlingen

Politiet og p talem ndigheten står i dag ovenfor et grenseløst, mangefasettert og digitalt kriminalitetsbilde, som blir stadig mer profesjonalisert. Sammen med en teknologisk utvikling som gir utfordringer når det gjelder avgrensing av sakens omfang, tilgang til bevis, analyser og fremstilling av faktum, vil den enkelte straffesak i dag kunne være svært arbeidskrevende sammenlignet med hva som var situasjonen for bare noen år tilbake. Kriminalitetsbildet krever kompetente etterforskere og påtalejurister og riktig utnyttelse av de tilgjengelige ressursene.

For regjeringen er det viktig   legge til rette for tilstrekkelig kvalitet og rettsikkerhet i etterforskningen og strafforfølging av straffesakene. Kompetanseheving, normering og kontroll er viktige stikkord i denne sammenheng. For   unngå at saker med oppklaringspotensiale blir henlagt, eller trekker unødig langt ut i tid, må politiet og p talem ndigheten også ha tilstrekkelig kapasitet og tilgjengelig kompetanse. Et trygt samfunn krever en god balanse mellom lokalt tilstedeværende politi og sterke, kompetente fagmiljøer som kan etterforske også den alvorligste kriminaliteten på en god og rettssikker m te.

Regjeringens politiske plattform, Hurdalsplattformen, slår fast at regjeringen skal *gjennomføre et etterforskl ft og styrke p talem ndigheten*. I Arbeiderpartiregjeringens politiske prioriteringer er det gjentatt at regjeringen vil *gjennomføre satsingen på flere ansatte i politiet og økt etterforskningskapasitet i de store byene* og sørge for en langsiktig og helhetlig styring av politiet.

I denne planen er det gitt en samlet fremstilling av de tiltakene regjeringen har foreslått for   bedre måloppnåelsen i straffesaksbehandlingen i perioden 2024 og 2025.

2 Bakgrunn og utfordringsbilde

2.1 Reformen, rapporter og analyser

Nærpolitireformen i politiet ble gjennomført fra 2016 til 2021. Det overordnede målet med reformen var å utvikle et politi som var operativt, synlig og tilgjengelig med kapasitet til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger og skape trygghet for innbyggerne.¹ For å ivareta kvalitetsdelen av reformen på etterforskningsfeltet, ble det besluttet at Politidirektoratet og Riksadvokatembetet i samarbeid skulle utarbeide en *Handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet*. Planen fra 2016 inneholdt 20 tiltak og hadde som mål å bidra til en økt andel oppklarte straffesaker og bedre kvalitet i etterforskningen. Prosjektet ble avsluttet i 2021 og tiltak overført til linjen.

På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet har Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) siden 2016 følgeevaluert nærpolitireformen. I DFØs siste evaluering fra desember 2022² pekes det på at selv om kvaliteten på etterforskning gjennomgående har blitt bedre, er det fortsatt utfordringer knyttet til økte krav og for dårlig kapasitet i straffesaksbehandlingen, særlig når det gjelder etterforskning av organisert, økonomisk og digital kriminalitet. Videre vises det til at politidistriktene ikke har fått på plass god nok samhandling og balanse mellom etterforskermiljøene på funksjonelt nivå (FDE) og de geografiske driftsenhetene (GDE). Når det særskilt gjelder digital kriminalitet, vises det til at det er utfordringer knyttet til kompetansen i distriktene.

Tilsvarende utfordringer er gjengitt i flere av Riksrevisjonens rapporter fra de siste årene.

I Riksrevisjonens undersøkelse av politi- og lensmannsetatens måloppnåelse på sentrale oppgaver³ som tar for seg straffesaksbehandlingen i perioden 2016 til 2020, vises det til lav oppklaringsprosent og lang restanse for de prioriterte sakene, herunder økonomisk kriminalitet, vold og seksuallovbrudd. En mulig årsak til dette, i tillegg til kapasitetsutfordringer, er angitt å være hyppig utskiftning av påtalejurister og etterforskere. Spesielt etterforskere søker seg raskt over til operativt arbeid, der det er muligheter for å jobbe i turnus med tilhørende tillegg. Forbedringsmulighetene består ifølge rapporten, bl.a. i styrket etterforskningskapasitet- og kompetanse for sakstyper som har behov for spesialistkompetanse.

¹ Prop. 61 LS (2014-2015)

² DFØ-rapport 2022:6

³ Dokument 3:7 (2021–2022)

Riksrevisjonens undersøkelse av politiets innsats mot kriminalitet ved bruk av IKT⁴ konkluderte med at politiets evne til å avdekke og oppklare IKT-kriminalitet har vesentlige svakheter. Internettrelaterte overgrep mot barn og unge, datainnbrudd og bedragerier som gjennomføres digitalt, øker. En stadig større andel av kriminaliteten utføres på internett uten at politiet har klart å holde følge med utviklingen. Politiet mangler kompetanse på etterforskning av datakriminalitet. I tillegg pekes det på svakheter knyttet til støttesystemer og manglende samordning. Konsekvensene for barn, unge, privatpersoner og virksomheter som utsettes for denne typen kriminalitet, kan være dramatiske. Samlet sett mener Riksrevisjonen at svakhetene i politiets evne til å avdekke og oppklare datakriminalitet er alvorlige.

Endelig er det i Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner gitt uttrykk for bekymring også for etterforskningen av dette feltet.⁵ Det er vist til at andelen oppklarte saker har gått ned, og at lang saksbehandlingstid ofte fører til strafferabatt. Selv om kompetansen er styrket, mangler politiet etterforskningskapasitet.

I 2017 forelå Påtaleanalysen.⁶ Analysen skulle legge til rette for en videreutvikling av, og en kvalitetsreform i påtalemyndigheten, som kunne bidra til forbedringer i straffesaksarbeidet. Analysen konkluderte med at statsadvokatenes fagledelse overfor politiet burde utvikles og styrkes. Oppgavene til påtalemyndigheten i politiet burde også videreutvikles på bakgrunn av den styrking av politidistriktene som hadde skjedd gjennom nærpolitireformen. Begge tiltak innebar behov for en vesentlig styrking av Riksadvokatembetet.

2.2 Negativ utvikling av oppklaringsprosent

Bekymringer knyttet til lav oppklaringsprosent er et fellestrekk i rapportene fra Riksrevisjonen. For den samlede saksporteføljen var oppklaringsprosenten i 2024 på 40 prosent, hvilket er det laveste som noen gang har vært registrert.⁷ En del av forklaringen er knyttet til at sammensetningen av ulike type lovbrudd i den totale saksporteføljen er endret.

Riksadvokaten gir hvert år direktiver for hvilke straffesaker som skal prioriteres i politiet. Disse sakene skal gis forrang ved ressursknapphet. Dette gjelder den alvorlige kriminaliteten, eksempelvis grove integritetskrenkende lovbrudd som voldtekt og mishandling i nære relasjoner, seksuelle overgrep mot barn, alvorlig økonomisk og

⁴ Dokument 3:5 (2020–2021)

⁵ Dokument 3:8 (2021-2022)

⁶ NOU 2017:5 En påtalemyndighet for fremtiden (Påtaleanalysen)

⁷ Straffesaksbehandlingen i politiet 2024, Politidirektoratet og riksadvokaten

organisert kriminalitet mv. Den alvorlige kriminaliteten utgjør en relativt lav andel av det totale antall straffesaker, men har store personlige og samfunnsmessige omkostninger og opptar en betydelig andel av politiets totale etterforskningsressurser. Oppklaringsprosenten har de seneste årene også gått ned for flere prioriterte lovbrudd hvor det er særlig viktig med høy oppklaring. Til tross for utvetydige direktiver, blant annet i riksadvokatens mål- og prioriteringsrundskriv for de siste årene, har politi og påtalemyndighet ikke klart å snu denne trenden.⁸

Det kan være sammensatte årsaker til synkende oppklaringsprosent i de prioriterte sakstypene. Fellesrapporten om straffesaksbehandlingen for 2024 gir ingen entydig forklaring.⁹ Det er imidlertid uttalt at tendensen gjelder for alle politidistrikt. Sammensetningen av kriminalitetsbildet pekes på som en mulig forklaring, ettersom det er betydelig variasjon i oppklaringspotensialet mellom de ulike kriminalitetstypene basert på bevisbildet og tilgjengelig informasjon. Stadig større bruk av digitale plattformer og virkemidler som ledd i gjennomføringen av straffbare forhold, synes å være en komponent i dette. I perioden 2019 til 2024 observeres det likevel en nedgang i oppklaringsprosenten også for konkrete prioriterte sakstyper, som for eksempel voldssaker og seksuallovebrudd. De ikke-opplarte sakene er for en stor del henlagt på grunn av bevisets stilling. For økonomilovbrudd har oppklaringsprosenten falt markant. En vesentlig årsak til dette er økning i antall anmeldte digitale bedragerier. Når det gjelder økonomilovbrudd, henlegges en stor andel saker med koden uforholdsmessig ressursbruk. Dette gjelder særlig mindre grove bedragerier.

Utfordringer knyttet til manglende etterlevelse av riksadvokatens føringer, ble påpekt som en mulig årsak i Påtaleanalysen:¹⁰

"Riksadvokaten har utvilsomt høy anseelse både hos påtalemyndigheten og i politietaten. Samtidig har den enkelte påtalejurists makt og påvirkning over politiets prioriteringer over tid blitt svekket, og den reelle gjennomslagskraften for de sentrale prioriteringene synes varierende. Forklaringen på dette er antakeligvis sammensatt, men må ses i sammenheng med en politietat i endring, med økt fokus på strategi og ledelse, og en påtalemyndighet med et hovedfokus på enkeltsaksbehandlingen."

En undersøkelse av politiets kapasitet fremlagt i 2024 viser imidlertid at politiet synes å prioritere i tråd med riksadvokatens føringer.¹¹ Undersøkelsen viser at de mest alvorlige sakene i 2023 la beslag på ca. 70 prosent av politiets tilgjengelige kapasitet innen

⁸ Se for eksempel Rundskriv 1/2022 og 1/2023 fra Riksadvokaten

⁹ Straffesaksbehandlingen i politiet 2024, Politidirektoratet og riksadvokaten punkt 4.2

¹⁰ Påtaleanalysen punkt 4.10

¹¹ Straffesaksbehandlingen i politiet 2024, Politidirektoratet og riksadvokaten punkt 1.3

straffesaksområdet til tross for at disse sakene kun utgjorde omtrent 16 prosent av den samlede saksporteføljen.

2.3 Endringer i samfunn, kriminalitet og krav til etterforskning

Samfunns- og kriminalitetsutviklingen, herunder den teknologiske utviklingen, innebærer at politiet og påtalemyndigheten står overfor mer alvorlige og sammensatte kriminalitetsutfordringer enn for bare noen få år tilbake. Dette setter politiet- og påtalemyndighetens evne til å etterforske og straffeforfølge kriminaliteten på prøve.

Politiet utarbeider hvert år trusselvurderinger (PTV) som beskriver kriminalitetstrusler som anses som særlige alvorlige fremover i tid. Vurderingene er fremtidsrettede, og reflekterer politiets samlede etterretningsproduksjon i en gitt periode. Trusselvurderingene skal først og fremst være beslutningsstøtte for styring og ledelse i politiet. I PTV for både 2024 og 2025 er det trukket frem at kriminaliteten blir stadig mer profesjonalisert og samfunnsskadelig.¹² De kriminelle inngår i komplekse strukturer og samarbeid på tvers av landegrenser. Organisert kriminalitet foregår i det skjulte. Den påvirker normalt ikke folk flest i hverdagen, men er en av de største kriminalitetstruslene mot samfunnssikkerheten. Ifølge EUROPOL siste trusselvurdering fra 2025 er trusselen fra organisert kriminalitet en av de største sikkerhetstruslene i Europa i dag.¹³ Det fremholdes at alvorlig, organisert kriminalitet undergraver selve fundamentet for politisk, økonomisk og sosial stabilitet.

Når kriminaliteten blir digital og grenseløs, må dette speiles i politiets og påtalemyndighetens arbeidsmetodikk. Det stilles nye krav til både kompetanse og kapasitet når det gjelder bevisinnhenting, bearbeiding og analyser i etterforskning av alle typer straffesaker. I DFØs følgeevaluering fra desember 2022 er det lagt til grunn at kriminalitetsutviklingen og grundigere etterforskning basert på nye og bedre metoder gjør etterforskningen av straffesaker stadig mer ressurskrevende. Dette er også dokumentert i Politidirektoratets kapasitetsundersøkelse fra 2019, oppdatert med nye tall i 2024.¹⁴

Samtidig kan teknologiutviklingen innebære utfordringer når det gjelder tilgang til informasjon. Utfordringene knytter seg særlig til ende-til-ende kryptert kommunikasjon og digital informasjon som er lagret i andre jurisdiksjoner.

¹² Politiets trusselvurdering 2025

¹³ EUROPOL (2025), The changing DNA of serious and organized crime, Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA)

¹⁴ Politiets kapasitetsvurdering av etterforskningsområdet, 2019, oppdatert i 2024 (med 2023-tall)

2.4 Oppsummering – problemstillinger

Utfordringene i straffesaksbehandlingen kan oppsummeres på følgende måte;

- Oppklaring av alvorlig kriminalitet har hatt en negativ utvikling i perioden 2019 til 2024.
- Trekk ved kriminalitetsbildet (eksterne faktorer - utenfor politiets organisasjon)
 - Kriminalitetsbildet er mer profesjonalisert, digitalisert, grenseløst og mangefasettert
 - Informasjonstilfanget i straffesaker er stort, bevisene er ofte digitale og lagret i andre jurisdiksjoner.
 - Kravene til hva som anses som en rettssikker etterforskning er høyere enn før.
- Trekk ved politiets innsatsfaktorer (interne faktorer)
 - Mulighetene som ligger i teknisk analyse av bevis mv, stiller krav til teknisk kompetanse og verktøy i etterforskingen.
 - Politiet har utfordringer knyttet til kapasitet og særlig kompetanse.
 - Mangelfull samhandling og balanse mellom etterforskmiljøene på funksjonelt nivå (FDE) og de geografiske driftsenhetene (GDE).
 - Hyppig utskiftning av påtalejurister og etterforskere fra FDE. Etterforskere søker seg over til GDE for kombinert tjeneste (etterforskning og patrulje) med bedre lønn.

3 Ansvarfordeling og samhandling mellom Politidirektoratet og riksadvokaten

Etterforskning er en av kjerneoppgavene til politiet og påtalemyndigheten, og utøves og understøttes av en vesentlig del av organisasjonen.

Straffesaksbehandlingen ligger under riksadvokatens ansvarsområde, hvilket innebærer at riksadvokaten definerer de til enhver tid gjeldende normene og hvilke krav som skal stilles til etterforskingen både generelt og i den enkelte sak.

Politidirektøren har på sin side ansvar for at de definerte normene realiseres på en effektiv måte. Det er derfor Politidirektoratets ansvar å besørge at politiet styrer ressursbruken i etterforskingssporet i henhold til prioriteringene fra riksadvokaten.

I politiets kompetanse- og kunnskapsstrategi¹⁵ beskrives hvordan et endret kriminalitetsbilde stiller politiet overfor nye krav og forventninger. Staten må til enhver

¹⁵ Politiets kompetanse- og kunnskapsstrategi 2021-2025

tid opparbeide seg riktig kompetanse og kunnskap for å løse politiets samfunnsoppdrag. Den høyere påtalemyndighet må på sin side være ressurs-satt til å innta en mer aktiv rolle i den faglige veiledningen av etterforskerne og påtalejuristene i politiet.

Riksadvokaten og Politidirektoratet hadde sammen ansvar for Handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet fra 2016. Et helt sentralt tiltak i denne planen var etablering av et *Forvaltnings- og utviklingsapparat for etterforskning*.¹⁶ Hensikten med tiltaket var å bidra til å sikre en kunnskapsbasert, enhetlig og styrt videreutvikling av etterforskningsfeltet. Etableringen av et slikt apparat skulle også understøtte det tosporede system og gi beslutningsstøtte i linjen der problemstillingen hører hjemme.

Fagutviklingsapparatet ble etablert i 2018 og har siden 2020 utarbeidet retningslinjer, rutiner mv. for straffesaksområdet som fortløpende implementeres i politiet. Særorganene Kripos, Økokrim og Politihøgskolen har en sentral rolle i fagutviklingen.

Den ansvarfordelingen som det er pekt på her, har ført til at Justis- og beredskapsdepartementet har sett et stadig større behov for en samlet tilnærming til bruk av innsatsfaktorer i straffesaksbehandling. Politidirektoratet og Den høyere påtalemyndighet fikk derfor i tildelingsbrevene for 2025 i oppdrag å utarbeide en plan for samarbeid med sikte på bedre måloppnåelse i straffesaksbehandlingen.

I februar 2025 fremla riksadvokaten og Politidirektoratet *Plan for samarbeid mellom Riksadvokaten og Politidirektoratet - Bedre måloppnåelse i straffesaksbehandlingen*. Planen har seks utpekte satsingsområder for 2025: kriminelle nettverk, voldtekt, inndragning, partnervold/-drap, cyberkriminalitet og barne- og ungdomskriminalitet. På flere av disse områdene er det allerede igangsatt samarbeid og gjennomført utredninger som skal følges opp med innsatsfaktorer fra begge etater.¹⁷

¹⁶ Nå benevnt Fagutviklingsapparatet (FUA)

¹⁷ Årsrapport for Den høyere påtalemyndighet for 2024 punkt 3.2.1

Del 2: Oversikt over regjeringens tiltak

4 Analyse av årsakene til negativ utvikling av oppklaringsprosent

Som det er redegjort for under punkt 2.2 har det de siste årene vært en negativ utvikling av oppklaringsprosent, også for de prioriterte sakstypene. Justis- og beredskapsdepartementet anmodet i supplerende tildelingsbrev nr. 2 for 2021, Riksadvokatembetet om, i samarbeid med Politidirektoratet, å analysere årsaker til utviklingen, som grunnlag for egnede tiltak for å øke oppklaringsprosenten.

Etatene har medelt at det er vanskelig å finne entydige forklaringer på den negative utviklingen på flere prioriterte områder. Det må utvikles og innhentes mer kunnskap for å belyse utfordringene, og det legges opp til en videre oppfølging langs følgende spor:

1. Analysere og dokumentere *kvaliteten* i politiets og påtalemyndighetens etterforskning og påtalebehandling.
2. Utrede hvordan saker *prioriteres i politidistriktene*, herunder se nærmere på organisering av straffesaksarbeid og distriktenes kompetanse og kapasitet til å håndtere prioriterte sakstyper.
3. Gjennomføre en dybdeanalyse av andre *forhold ved straffesakene*, herunder betydningen av endringer i porteføljen. Sistnevnte krever en forskningsbasert tilnærming.

De to første sporene kan følges opp av Riksadvokatembetet og Politidirektoratet som hovedansvarlige.

Når det gjelder punkt 3 er det behov for en mer forskningsbasert tilnærming.

I statsbudsjettet for 2024 ble det satt av 3 millioner kroner til et FoU-opppdrag for å analysere årsakene til fallende oppklaringsprosent, med fokus på de prioriterte kriminalitetsområdene.

Prosjektet ble kunngjort i desember 2024 med følgende formålsangivelse; «å bidra med forskningsbasert kunnskap om årsakene til variasjoner og endringer i oppklaringsprosenten på de prioriterte sakene, slik de er definert i Riksadvokatens årlige rundskriv om mål og prioriteringer samt Justis- og beredskapsdepartementets tildelingsbrev.»

5 Styrket fagledelse fra Den høyere påtalemyndighet

5.1 Generelt: Styrket kapasitet til fagledelse

En riktig dimensjonert og profesjonell fagledelsesvirksomhet fra Den høyere påtalemyndighet er sentralt for å møte de utfordringene som er beskrevet i kapittel 2. God og tilstrekkelig fagledelse er nært forbundet med politiets evne til å bidra til en effektiv kriminalitetsbekjempelse og ivaretagelse av rettssikkerhet.

Fagledelse vil kunne bidra til å heve kvaliteten i etterforskningen gjennom økt normeringsvirksomhet, flere kompetansehevende tiltak og styrket tilsyn. På denne måten vil det også legges til rette for utvikling av et bedre system for resultatoppfølging, som igjen vil understøtte en prioritering i politidistriktene i henhold til riksadvokatens direktiver. Samlet sett vil det innebære at like saker i størst mulig grad prioriteres og behandles likt.

Det kreves et tilstrekkelig antall personer for å videreutvikle Den høyere påtalemyndighets fagledelsesvirksomhet og få denne opp på et nivå som svarer til behovet. Kapasiteten har lenge vært klart utilstrekkelig til å få til en god satsing på denne delen av virksomheten. En styrket fagledelse krever tilførsel av ressurser i form av nye stillinger, både ved Riksadvokatembetet og hos de regionale statsadvokatembetene.

For Riksadvokatembetets del er det særlig behov for å ha tilstrekkelige kapasitet til å kunne planlegge, styre og koordinere fagledelsen på nasjonalt nivå, samt understøtte statsadvokatembetene i operasjonaliseringen av fagledelsestiltakene i politidistriktene. En styrket fagledelse skal realisere tiltakene i punkt 5.2 til 5.5 i denne planen.

I statsbudsjettet for 2024 bevilget regjeringen 43 millioner kroner til en varig styrking av Den høyere påtalemyndighets fagledelse. Midlene skal benyttes til tilsetting av statsadvokater og personer med annen relevant kompetanse ved Riksadvokatembetet og ved de regionale statsadvokatembetene som skal arbeid med normering, kompetanseheving, tilsyn og resultatoppfølging.

5.2 Fastsettelse av normer for politiets straffesaksarbeid

En sentral del av fagledelsesvirksomheten ved Den høyere påtalemyndighet handler om å definere og fastsette normer for straffesaksbehandlingen. I Påtaleanalysen heter det om dette:¹⁸

"Når det gjelder sentrale premisser og føringer for straffesakspleien, har påtalemyndigheten en naturlig rolle å spille. Dette omfatter også premissene i

¹⁸ Påtaleanalysen punkt 11.4

strategiske analyser og andre sentrale dokumenter som i neste omgang legger føringer for politiets prioriteringer. En slik tilnærming forutsetter samtidig en påtalemyndighet som har riktig kapasitet og kompetanse til å fylle en slik rolle."

Riksadvokatens direktiver, som gjelder både for politiet og påtalemyndigheten i Norge, har stor betydning for straffesaksbehandlingen og ivaretar kravene til høy kvalitet i behandlingen av enkeltsaker. På grunn av manglende kapasitet til å drive fagledelse, er det i dag flere områder som mangler normering på direktivnivå. Fravær av nasjonale føringer kan føre til at lokale, og potensielt ulike, løsninger kan vokse frem. Manglende normering vil følgelig kunne utfordre rettssikkerheten og prinsippet om at like saker skal behandles likt.

Økt kapasitet vil sette Den høyere påtalemyndighet i stand til i større grad å møte behovet for normering av straffesaksbehandlingen og til å innta en mer aktiv rolle i fagutviklingen i etaten. Dette forventes å gi særlig merverdi for det arbeidet som foregår innenfor Fagutviklingsapparatet i politiet (FUA), der det også er behov for mer styring og involvering fra Den høyere påtalemyndighet, både i utviklings- og implementeringsarbeidet.

Nasjonale og lett tilgjengelige føringer fra riksadvokaten på flere områder, vil understøtte de kvalitetskravene som gjelder for politiets straffesaksarbeid, og bidra til en bedre og likere oppgaveutførelse.

5.3 Systematisk kompetanseheving

Påtalemyndigheten er en kunnskapsbasert virksomhet. Statsadvokatene og politijuristene må ha høy kompetanse for å kunne ivareta sine oppgaver i straffesaksbehandlingen på en tilfredsstillende og rettssikker måte. Kompetanseutvikling er sentralt for å opprettholde høy kvalitet over tid.

Som arbeidsgiver har Politidirektoratet et hovedansvar for kompetanseheving for ansatte i politiet. Den høyere påtalemyndighets fagledelse er imidlertid også en sentral bidragsyter til kompetanseutvikling for påtalejurister og etterforskere.

Selv om det har vært en viss utvikling på feltet, er det behov for at Den høyere påtalemyndighet i større utstrekning og mer systematisk tar del i kompetanseutviklingsarbeidet i politiet. Den høyere påtalemyndighets bidrag til kompetanseutviklingen skiller seg fra Politihøgskolens virksomhet ved at den er nært forbundet med den praktiske utøvelsen av faget og de erfaringer som statsadvokatene til enhver tid gjør seg i forbindelse med saksbehandling, aktorering og øvrig fagledelse. Statsadvokatene er de fremste praktikerne på straffesaksfeltet, og deres kunnskap og erfaringer er viktig i arbeidet mot politidistriktene.

Kompetansehevende tiltak som gjennomføres av både Riksadvokatembetet og i regi av de regionale statsadvokatembetene, må underlegges en overordnet styring slik at man fullt ut kan utnytte den samlede kapasiteten som er tilgjengelig, samt sørge for en tilpasset faglig utvikling for etterforskere og påtalejurister. Eksempelvis vil flere av tiltakene som nå gjennomføres på regionalt nivå, kunne gjennomføres nasjonalt. Riksadvokatembetet bør i større grad ta del i utøvelsen og gjennomføringen av forskjellige kompetansetiltak.

Styrket fagledelse vil gjøre det mulig for Den høyere påtalemyndighet å innta en mer aktiv rolle i den faglige veiledningen av etterforskerne og påtalejuristene i politiet. Det vil også gi rom for å bruke mer ressurser enn i dag på å bygge og vedlikeholde kompetanse innen fagledelse, samt øke kompetansen på prioriterte saksområder.

5.4 Styrket tilsynsvirksomhet og resultatoppfølging

Slik Den høyere påtalemyndighet har vært innrettet inntil nylig, har det ikke vært mulig å drive omfattende og systematisk tilsynsvirksomhet for å kontrollere om definerte normer følges i praksis i politiets straffesaksbehandling. Kvaliteten på de tilsyn som gjennomføres har dessuten vært noe ujevn og ikke nødvendigvis egnet til å avdekke feil og mangler. Tilsynsvirksomhet har tradisjonelt blitt rettet mot de kvalitetsmessige sidene ved etterforskningen på enkelte saksområder eller for enkelte metoder.

En styrket fagledelse innebærer at det vil kunne etableres en robust tilsynsfunksjon som også tilrettelegger for en systematisk kontroll av at riksadvokatens føringer for straffesakene følges i politidistriktene. Dette krever jevnlige, nasjonale tilsyn under ledelse av riksadvokaten. Slik tilsyn vil kunne avdekke eventuelle avvik ved behandlingen av de alvorlige sakene og danne grunnlag for målrettet og aktiv oppfølging fra Den høyere påtalemyndighet.

Det må utarbeides en ny og forbedret tilsynsmetodikk, der tilsynsvirksomheten innrettes på en mer risiko- og kunnskapsbasert måte. I tillegg bør det utvikles overordnede og saksspesifikke indikatorer som bedre legger til rette for å måle kvalitet og effektivitet.

Politiet har i varierende grad evnet å håndtere den prioriterte kriminaliteten. Det er flere årsaker til dette, men et element kan være at riksadvokatens direktiver og prioriteringer har varierende gjennomslagskraft i distriktene, jf. tidligere henvisning til Påtaleanalysen. Med dagens kapasitet kan Den høyere påtalemyndighet bare i begrenset grad involvere seg i oppfølgingen av prioriteringer og resultater i politiet.

Riksadvokaten bør som fagmyndighet og øverste ansvarlig for straffesaksbehandlingen kunne fastsette mer detaljerte resultatkrav for politiet og kontrollerer at disse etterleves. Dette vil forutsetningsvis måtte skje i tett samarbeid med Politidirektoratet, som har

ansvaret for å realisere riksadvokatens føringer og som allerede bruker mye ressurser på resultatoppfølging.

En styrket tilsynsvirksomhet og påvirkning på resultatoppfølgingen fra Den høyere påtalemyndighets side vil bidra til å sikre oppfølging av de krav som stilles til både kvalitet og legalitet i straffesaksbehandlingen i politiet. Det er behov for å styrke både Riksadvokatembetet og det regionale statsadvokatnivået for å understøtte oppfølgingen i politiet.

6 Styrking av politiets etterforskningsressurser

6.1 Innledning

Et grunnleggende element for å sikre robuste etterforskningsmiljøer, er tilstrekkelig bemanning i politidistriktene. Styrking av kompetanse og kapasitet i etterforskningen kan imidlertid ikke bare være generell; målrettede tiltak rettet mot prioriterte kriminalitetsområder, herunder alvorlig kriminalitet der det foreligger særskilte utfordringer i avdekking, oppklaring og iretteføring, er også nødvendig.

I *Hurdalsplattformen* har regjeringen sagt at vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep er alvorlig kriminalitet som må prioriteres høyere i hele straffesakskjeden. Videre fremgår det at kompetansen til å forebygge, etterforske og unngå datakriminalitet må styrkes. Internettrelaterte overgrep mot barn er også særskilt nevnt. I tillegg vil regjeringen styrke politiets arbeid mot hvitvasking, økonomisk kriminalitet, arbeidslivskriminalitet, fiskerikriminalitet og annen tilstøtende kriminalitet.¹⁹ Disse punktene er fulgt opp i egne prosesser.

I 2023 fremmet regjeringen en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner for perioden 2024-2028.²⁰ Stortingsmeldingen om økonomisk kriminalitet ble fremmet i 2024.²¹ Dette er også reflektert i statsbudsjettet for både 2024 og 2025. I tillegg har organisert kriminalitet blitt høyt prioritert i de siste års budsjetter.

For sammenhengens skyld omtales alle satsinger som bidrar til en styrket etterforskning samlet i denne planen.

¹⁹ Hurdalsplattformen s. 65 og 66

²⁰ Prop. 36 S (2023–2024) Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) – Trygghet for alle

²¹ Meld. St. 15 (2023–2024) Felles verdier – felles ansvar. Styrket innsats for forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet

6.2 Bedre etterforsningskapasitet i politidistriktene generelt

Mye av den alvorlige kriminaliteten etterforskes i politidistriktene, både i de funksjonelle driftsenhetene (FDE) og i de geografiske enhetene (GDE).

Det er viktig at den spesialkompetansen som finnes særorgan som Økokrim og Kripos kan nyttiggjøres også i distriktene. Dette fordrer at nødvendig kompetanse og kapasitet til en viss grad også finnes der.

Som nevnt konkluderte Riksrevisjonens undersøkelse av politiets innsats mot kriminalitet ved bruk av IKT med at politiets evne til å avdekke og oppklare IKT-kriminalitet har vesentlige svakheter.²² Politiet mangler kompetanse på etterforskning av datakriminalitet. Dette gjelder særlig i politidistriktene.

Mye av den organiserte kriminalitet, for eksempel grov narkotikakriminalitet, skjer dessuten ved bruk av kommunikasjon via ulike tjenester og plattformer på internett. En fellesnevner for sakene politiet har lyktes med å oppklare er at politiet har hatt kompetente etterforskere som har fått tilgang til kryptert kommunikasjon. Riksadvokaten har påpekt at det er avgjørende at alle distrikt bygger kompetanse for at samfunnet skal lyktes med å avdekke og oppklare alvorlig datakriminalitet.

En tilbakemelding fra distriktene har vært mangel på ressurser. Små fagmiljø og stor arbeidsbelastning for etterforskere, kan være en risikofaktor for turnoverproblematikk. Det er derfor et generelt behov for å øke den totale etterforsningskapasiteten, blant annet for å bygge mer robuste fagmiljøer også i distriktene.

I statsbudsjettet for 2024 ble det bevilget 30 millioner kroner til flere etterforskere i politidistriktene, som i hovedsak skal benyttes i de geografiske driftsenhetene. Dette vil kunne bidra til en styrket innsats på enkelte av de områdene der det særskilt mangler ressurser.

6.3 Styrket satsing på økonomisk kriminalitet

Som påpekt innledningsvis henlegges en stor andel økonomilovbrudd på grunn av manglende saksbehandlingskapasitet. Dette gjelder særlig mindre grove bedragerier og saker med IKT-modus.

En analyse av politidistriktenes økonomi- og miljøseksjoner gjennomført av Økokrim på oppdrag fra Riksadvokatembetet og Politidirektoratet,²³ viste at antallet spesialetterforskere med økonomifaglig kompetanse er for lavt i politidistriktene. I tillegg mangler distriktene kapasitet til å gjennomgå store digitale beslag, som ofte innholder

²² Dokument 3:5 (2020–2021)

²³ Prosjekt Øko, gjennomgang fra 2017 til 2022

sentrale bevis i saker om alvorlig økonomisk kriminalitet. Dette fører til at flere øko- og miljøseksjoner i distriktene ikke evner eller har kapasitet til å etterforske saker om alvorlig økonomisk kriminalitet, drive pengesporsetterforskning og sørge for effektiv inndragning av utbytte. I tillegg kan det være en utfordring at økonomimiljøene i stor grad benyttes til å bistå med pengesporsetterforskning i saker om annen profittmotivert og økonomisk kriminalitet i distriktet.

Utfordringsbildet og regjeringens tiltak er nærmere omtalt i stortingsmeldingen om økonomisk kriminalitet *Felles verdier – felles ansvar*, som ble lagt frem 22. mars 2024 (Meld. St. 15 2023–2024).

I statsbudsjettet for 2024 ble politidistriktenes øko- og miljøseksjoner styrket med 20 millioner kroner til tilsetting av spesialetterforskere med økonomifaglig kompetanse. Ytterligere 11,5 millioner kroner ble avsatt til etterforskere med kompetanse til å håndtere digitale bevis. Det ble også avsatt 15 millioner kroner til etablering av Økokrims bedragerienhet på Gjøvik.

I statsbudsjettet for 2025 ble bekjempelsen av økonomisk kriminalitet ytterligere styrket med 90 millioner kroner. Midlene skal legges til rette for bedre utnyttelse av finansiell etterretning og særlig være innrettet med tanke på en styrket innsats mot korrupsjon og hvitvasking.

6.4 Vold i nære relasjoner: Etablering av RISK-modellen i flere politidistrikt

I Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med vold i nære relasjoner pekes det på at det er vanskelig å etablere et tilstrekkelig bevisgrunnlag i saker om vold i nære relasjoner. Det kan på den ene siden skyldes at etterforskningen er begrenset og at sakene ikke er gitt den nødvendige prioritet, men det kan også skyldes særskilte forhold ved disse sakene som utfordrer politiets mulighet til oppklaring.

Vold i nære relasjoner byr på noen helt spesielle utfordringer for politiets arbeid med forebygging og etterforskning. Der vold i forbindelse med uteliv gjerne er engangshendelser, utøves vold i nære relasjoner ofte i det skjulte og er gjentakende. I disse sakene har fornærmede og utøver følelsesmessige bånd til hverandre og den som utsettes for volden kan i tillegg være økonomisk og materielt avhengig av voldsutøveren. På grunn av den følelsesmessige bindingen til voldsutøver har ikke alltid den utsatte et ønske om å bidra til å opplyse saken overfor politiet. Tidligere studier har vist at saker nærmest rutinemessig ble henlagt der fornærmede ikke ønsket å bidra.²⁴

²⁴ Lindgren et al. (2012) referert i Bakketeig, E og Dullum J. (2023) *Påtalemønstre i familievoldssaker*, Tidsskrift for strafferett, årgang 23

For å forebygge vold i nære relasjoner, og legge til rette for at kvaliteten på avhør og etterforskning kan styrkes, har Oslo politidistrikt etablert en seksjon for risikoanalyse og kriminalitetsforebygging av vold i nære relasjoner (RISK). RISK jobber med vold i nære relasjoner og beskyttelse av voldsutsatte ved at politispecialister og sosial- og helsefaglige ansatte jobber sammen i team for å forebygge ny vold i enkeltsaker. Arbeidet inkluderer risikovurdering, beskyttelsestiltak, informasjon og veiledning, stabilisering og støttesamtaler samt koordinering med andre hjelpeinstanser. RISK-modellens metodikk bidrar til å avdekke og stanse pågående vold og til å hindre nye voldshandlinger og drap. Innsatsen retter seg både mot voldutsatte, voldsutøvere og voldsutsattes barn.

I statsbudsjettet for 2024 ble det satt av midler til å etablere RISK som arbeidsform og metodikk i en geografisk enhet i tre av landets politidistrikter (Nordland, Sør-Vest og Sør-Øst). Målsettingen er en gradvis implementering av RISK i alle landets politidistrikt. Etableringen av tilbud etter RISK-modellen i alle politidistrikt vil gi et mer likeverdig tilbud landet over. Implementeringen skal fortløpende evalueres.

I statsbudsjettet for 2024 ble det bevilget 25 millioner kroner til spredning av RISK-modellen til flere av landets politidistrikt. I 2025 er det bevilget ytterligere 20 millioner til RISK, samt 20 millioner til styrking av Statens barnehus og 46 millioner til økt bruk av elektronisk kontroll ved kontakt- og besøksforbud (omvendt voldsalarm).

6.5 Styrking av innsatsen mot internettrelaterte overgrep mot barn og unge

Riksrevisjonens undersøkelse av politiets innsats mot kriminalitet ved bruk av IKT²⁵ avdekket blant annet at politiet har et behov for mer kapasitet og kompetanse til å bekjempe internettrelaterte overgrep mot barn. Det er særlig behov for å styrke politidistriktenes kapasitet til å etterforske og påtale denne typen kriminalitet.

Seksuallovbrudd har de siste 20 årene utgjort en stadig økende del av straffesaksporteføljen. I dag blir det anmeldt mer enn dobbelt så mange seksuallovbrudd som på begynnelsen av 2000-tallet, og mye av denne økningen skjedde etter 2014. En rapport fra SSB (2022) viser at flertallet av de som anmeldes for å ha begått seksuallovbrudd fremdeles er eldre ungdom og voksne, og stort sett menn. Anmeldelsene viser også et økende antall seksuallovbrudd, aller oftest mot kvinner. Det er imidlertid anmeldelser av seksuallovbrudd begått mot barn og unge som har hatt de største økningen de siste årene, og det er flere anmeldelser av seksuallovbrudd som er

²⁵ Dokument 3:5 2020-2021

begått digitalt. Videre er det klart flest av både ofre og siktede i alderstrinnene rundt 14-15 år.²⁶

Seksuallovbrudd støttet av datasystemer omfatter straffbare handlinger som voldtekt, oppbevaring og deling av overgrepsmateriale, og seksuell utpressing. Politiet mottar stadig flere tips om dette, blant annet via National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC).

I 2022 gjennomført Sekretariatet for konfliktrådene en kartlegging av kompetansebehov i justissektoren på dette området. Politidistriktene rapporterte at tilgangen på ressurser til digitalt politiarbeid, analytikere og skjulte metoder er for dårlig, både når det gjelder å dekke opp det foreliggende og det fremtidige behovet. Kripos trakk fram behov for å finne gode arenaer for hyppig og effektiv deling av tilgjengelig kunnskap og ny kompetanse internt i politiet. De understreket samtidig at politiet også har stort behov for å nyttiggjøre seg av informasjon og kunnskap fra andre virksomheter. Det handler både om raskt å få delt kunnskap om nye trender og fenomener, men også om å dele og tilegne seg kunnskap om praktisk metodikk.

I statsbudsjettet for 2024 ble det bevilget 30 millioner kroner til en styrking av kapasiteten for å forebygge, etterforske og iretteføre saker om internettrelaterte overgrep mot barn. Midlene er forutsatt brukt til flere stillinger som skal rettes mot bekjempelse av denne typen kriminalitet i politidistriktene. Det skal utvikles et opplegg for kompetanseheving som er rettet mot hele justissektoren, og knyttes til internasjonalt samarbeid som er utviklet på dette området.

6.6 Kriminelle nettverk og gjengkriminalitet

Som påpekt ovenfor er trusselen fra den samfunnsskadelige organiserte kriminaliteten både i nasjonale og internasjonale trusselvurderinger pekt på som svært alvorlig. Regjeringen har derfor prioritert dette området høyt i de senere års budsjetter. I revidert nasjonalbudsjett for 2024 ble politiets innsats mot kriminelle nettverk styrket med 300 millioner kroner.

I budsjettet for 2025 ble politiet varig styrket med 600 millioner kroner til arbeidet mot kriminelle nettverk, kriminelle gjenger og organisert kriminalitet. Midlene skal både dekke forebyggende arbeid og straffesaksbehandling. Satsingen må ses i sammenheng med den ytterligere styrking av økonomisk kriminalitet, omtalt ovenfor. I tillegg ble påtalemyndigheten i politiet styrket med 40 millioner kroner.

²⁶ Anmeldte seksuallovbrudd i endring? SSB (2022)

Styrkingen må også ses i sammenheng med arbeidet med å forebygge barne- og ungdomskriminalitet, som ble styrket med 405 millioner kroner.

I budsjettet for 2025 ble arbeidet mot kriminelle nettverk, kriminelle gjenger og organisert kriminalitet styrket med 600 millioner kroner.

7 Kompetanseheving og utdanning

7.1 Kompetanseheving ved Politihøgskolen

Politihøgskolen har et bredt etter- og videreutdanningstilbud som er relevant for både etterforskere og påtalejurister.²⁷ Tilbudet omfatter både generelle studier med fokus på prosess og metode og mer spesielle studier innenfor særskilte områder som eksempelvis mishandling i nære relasjoner og pengesporsetterforskning.

Tilbudet ved Politihøgskolen må opprettholdes og videreutvikles, samtidig som det må legges bedre til rette for at det faktisk kan benyttes av både etterforskere og påtalejurister. Det må tilrettelegges for at kompetansehevende tiltak skal kunne gjennomføres også i politidistriktene, selv om dette i en periode går ut over kapasiteten.

Regjeringen satte av 2 millioner kroner i budsjettet for 2024 til kompetansehevende tiltak i distriktene. Styrkingen må ses i sammenheng med økt bevilgninger til kompetansebygging innenfor økonomisk kriminalitet og internettrelaterte overgrep mot barn.

I statsbudsjettet for 2024 ble det avsatt 2 millioner kroner til kompetansehevende tiltak for etterforskere og påtalejurister i politidistriktene.

7.2 Særskilt utdanningsløp innen etterforskning

Som omtalt ovenfor krever etterforskning av alvorlig kriminalitet i stadig større grad spesialistkompetanse innenfor blant annet teknologi eller økonomi. Politihøgskolens utdanning er som utgangspunkt generelt innrettet. Skolen utdanner både operativt personell og etterforskere i ett og samme utdanningsløp. Dette er også reflektert i opptakskravene til skolen, der fysisk kapabilitet er et vesentlig element. En utfordring som er påpekt ovenfor er at politiutdannende etterforskere ofte søker overgang til operative stillinger etter en periode, da dette gir mulighet for turnusarbeid med tilhørende lønnstillegg. Samtidig er etterforskerkompetanse ofte erfaringsbasert. Høy grad av turnover kan derfor gjøre etterforskermiljøer sårbare.

²⁷ [Etterforskning og kriminalteknikk - Politihøgskolen \(politihogskolen.no\)](https://www.politihogskolen.no)

Opptakskravene til Politihøgskolen reflekterer heller ikke nødvendigvis egenskaper som er viktige for å bli en god etterforsker. Dette kan lede til at personer med gode forutsetninger for å bli etterforskere ikke søker eller får opptak, samtidig som de som uteksamineres i liten grad vil være motivert for å søke seg til en stilling som etterforsker. Disse momentene kan tale for at det bør etableres et utdanningsløp som i større grad er spesielt rettet mot de som ønsker seg en karriere som etterforsker.

I etterforsklingsløftet fra 2016 var et av tiltakene å etablere etter- og videreutdanningstilbud ved Politihøgskolen for personer med sivil bakgrunn. Målsettingen med dette tiltaket var også å legge til rette for mer bruk av sivile.

Regjeringen mener det er behov for å se nærmere på muligheten for å etablere et eget utdanningsløp for etterforskere, som også kan være åpen for personer med en annen fagbakgrunn enn Politihøgskolen og/eller basert på andre inntaksbetingelser. Formålet skal være å styrke tverrfaglighet og bedre kapasiteten i etterforsklingsmiljøene, samt bidra til å gjøre etterforsklingsfaget mer attraktivt for de som har en særskilt interesse for dette. En etterforskerutdanning som forelsått skal være et supplement til grunnutdanningen ved Politihøgskolen.

I statsbudsjettet for 2024 ble det avsatt 2 millioner kroner til utredning av et eget etterforskerstudium ved Politihøgskolen, eventuelt i samarbeid med en annen utdanningsinstitusjon. Tiltaket følges opp i Justis- og beredskapsdepartementets styringsdialog med Politidirektoratet.

8 Høyne status for etterforsklingsfaget i politiet

En del av utfordringsbildet som er gjengitt ovenfor tilsier at det kan være behov for tiltak som kan bidra til å styrke status for etterforsklingsfaget i politiet. Også for påtalejurister er høy turnover en utfordring. Det er en målsetting at både etterforskere og påtalejusirster blir stående lengre i stillingene sine, og kan utvikle og benytte den erfaringen de har tilegnet seg gjennom straffesaksbehandlingen.

I etterforsklingsløftet fra 2016 var det et tiltak å *utrede et karriereløp* for etterforskere med definerte lønnsnivåer. Tiltaket er ansett delvis gjennomført.

Regjeringen mener dette tiltaket må følges opp videre. Et bedre definert karriereløp med klare krav og forventninger til lønnsutvikling vil, sammen med de øvrige tiltakene i denne planen, kunne bidra til en høyere status for etterforsklingsfaget og straffesaksbehandling i politiet. Det vil i den sammenheng være nødvendig å skaffe mer sikker kunnskap om årsakene til og omfanget av, det rapporterte turnover-problemet.

For påtalejuristene vil en styrking av formalkompetanse være et viktig element. Det pågår allerede et arbeide for å styrke deres kompetanse. En fortsatt planmessig

kompetanseheving i etatens regi, vil kunne bidra til økt trygghet i rollen og en generell styrking av status. Det er viktig at dette prioriteres og følges opp.

Tiltak for å høyne status for etterforskningsfaget gjennom å etablere et planmessig karriereløp for etterforskere og påtalejurister følges opp i Justis- og beredskapsdepartementets styringsdialog med Politidirektoratet.

9 Andre mulige tiltak

Utover tiltakene omtalt i denne planen, vil regjeringen løpende vurdere andre initiativer som kan bidra til å styrke straffesaksbehandlingen. Dette vil følges opp i styringsdialogen med etatene, budsjettprosessene, mulige organisatoriske endringer og regelverksendringer.

En mulig regelverksendring som vil kunne ha positive virkninger for kapasiteten i etterforskningen er beskrevet i høringsnotat 31. august 2020 fra Justis- og beredskapsdepartementet, der det er foreslått å gi riksadvokaten kompetanse til å gi retningslinjer om gjennomføringen og avgrensning av plikten til etterforskning i omfattende saker. Videre ble det foreslått en ny bestemmelse om serieovergrep i straffeloven med en strafferamme på 21 år. Formålet med sistnevnte skulle være å åpne for å etterforske flere overgrep mot forskjellige fornærmede som ett sammenhengende forhold, noe som typisk vil være aktuelt ved internettrelaterte overgrep.

Et annet forslag som blant er diskutert i stortingsmeldingen om økonomisk kriminalitet er muligheten for å etablere et helhetlig system for prioriteringer.²⁸ Politi og påtalemyndighet har en grunnleggende utfordring ved at behovet for ressurser alltid vil overstige ressursene som er tilgjengelige. Politiet og påtalemyndigheten har derfor allerede en rekke prinsipper og føringer for prioritering. Disse prinsippene og føringene er imidlertid i liten grad satt et helhetlig system. Det kan være nødvendig med tiltak for blant annet å sikre at riksadvokatens direktiver og prioriteringer får større gjennomslagskraft i politiets virksomhet.

Justis- og beredskapsdepartementet vil vurdere oppfølging av foreslåtte regelverksendringer for omfattende straffesaker. Departementet ser også på muligheten for å utrede et helhetlig system for prioriteringer i straffesakskjeden.

²⁸ Meld. St. 15 (2023-2024) punkt 6.4.

Utgitt av:

Justis- og beredskapsdepartementet
September 2025